

TURISTIČKA PERSPEKTIVA JEZERA ŠODERICA

TOURIST PERSPECTIVE OF LAKE ŠODERICA

Zdravko MIHEVC

Turistička zajednica Koprivničko-križevačke
županije
Koprivnica
zdravko.mihevc@gmail.com

Primljeno / Received: 2. 5. 2016.

Prihvaćeno / Accepted: 7. 6. 2016.

Stručni rad

Professional paper

UDK / UDC 338.48(497.5-285Šoderica)“20”
379.85(497.5-285Šoderica)“20”

SAŽETAK

Cilj ovog rada je istražiti mogućnosti turističkog razvoja Šoderice te preduvjete i osnove koje treba stvoriti s ciljem da Šoderica postane moderna i atraktivna turistička destinacija. Ovaj rad se temelji na povijesti turističkog razvoja Šoderice, analizi postojeće turističke resursne osnove i analizi trendova u okruženju uključujući promjene navika, potreba i zahtjeva kao i karakteristika modernog turista. Autor analizira i uspoređuje sa Šodericom slične turističke destinacije, a koje su ujedno i primjeri najbolje prakse. Analiza snaga i slabosti, prilika i prijatni daje realnu podlogu za definiranje strategije razvoja. Turistička perspektiva se promatra i procjenjuje temeljem sadašnjeg stanja turističke infrastrukture i ukupne turističke resursne osnove na Šoderici, karakteristikama kontinentalnog turizma u Hrvatskoj, turističkim trendovima u Hrvatskoj i svijetu kao i objektivnim mogućnostima za razvoj. Bit je dobivanje podloge za jasnu i određenu strategiju razvoja jezera Šoderice koja će dati i njegovu realnu turističku perspektivu.

Ključne riječi: Šoderica, destinacija, turizam, trend, strategija, perspektiva

Key words: Šoderica, destination, tourism, trend, strategy, perspective

UVOD

Šoderica je kao turističko područje u prošlosti imala različite faze razvoja i posjećenosti. Bilo je razdoblja kad je bilo izuzetno posjećena ali i perioda u kojem je dolazilo do stagnacije pa i nazadovanja u broju posjeta. Isto tako, a posjete su bile u korelaciji s time, Šoderica se u pojedinim razdobljima razvijala i turistički i infrastrukturno a u pojedinim je razdobljima nazadovala. Međutim uvijek je bila u žiži interesa javnosti i uvijek su očekivanja bila veća nego što je turističkom ponudom realno pružala. Svakako treba uzeti u obzir i emocionalni aspekt koji se veže uz Šodericu jer je javnost pokazivala veliku sentimentalnu vezanost sa Šodericom, a prije svega se to odnosi na građane Koprivnice i koprivničke Podravine te Bjelovara. Uz to se veže i veliki interes stručne javnosti pa su objavljeni mnogobrojni stručni i znanstveni radovi, ne uvijek s turističkog aspekta, sa temom Šoderice. Mediji, kojima je sve što se veže uz Šodericu zanimljivo i svako stanje ili aktivnost se medijski prati, također doprinose tome da je Šoderica uvijek, više ili manje, u fokusu javnosti.

S obzirom na to i pri raspravama o budućnosti Šoderice se predlažu različita rješenja ili različite vizije, od onih koje predlažu stručnjaci s različitih područja pa do onih koje predlažu pojedinci ili grupe iz šire javnosti. Rješenja i vizije se kreću u rasponu od onih kako će Šoderica u budućnosti biti, ili bi prema tome trebalo težiti, vrhunska turistička destinacija s odgovarajućom turističkom infrastrukturom i ponudom, pa do katastrofičnih vizija o tome da Šoderica nema nikakvu turističku budućnost osim ribolova na muljevitom jezeru.

Pri definiranju Šoderice kao razvijene turističke destinacije ovaj rad polazi od onoga što je objektivno moguće napraviti u slijedećem višegodišnjem razdoblju, a ne od onog što bi se htjelo bez realne i objektivne osnove.

TURISTIČKA POVIJEST JEZERA ŠODERICA

Šoderica je umjetno jezero površine od oko 150 ha nastalo iskopavanjem šljunka i pijeska koje je počelo sedamdesetih godina devetnaestog stoljeća, a traje i danas. Oko 400 metara je udaljeno od rijeke Drave i Mađarske granice te se nalazi uz samu prugu Koprivnica – Budimpešta. Nalazi se na području općina Legrad i Drnje s tim da su glavne turističke aktivnosti i samo vikend naselje na području općine Legrad.

Turizam se na Šoderici počeo razvijati u tridesetim godinama prošlog stoljeća, snažnije se odvijao u šezdesetim pa do osamdesetih godina prošlog stoljeća kad je imao i svoju kulminaciju. U protekle dvije godine jezero opet turistički oživljava.

»Jezero Šoderica otprilike od tridesetih godina dvadesetog stoljeća postalo je zanimljivo i privlačno kupalište u ljetnim mjesecima za građane iz Koprivnice i njene bliže i daljnje okolice. U to vrijeme na kupanje uglavnom se na 18 kilometara udaljeno jezero iz Koprivnice vozilo vlakom, koji je stizao do same obale odnosno plaže. Dosta posjetilaca je dolazilo biciklima iz grada i obližnjih naselja i sela. Gimnazijalci, đaci, učenici u privredi i poneki studenti išli su često iz Koprivnice pješke, obično uz prugu prema Drnju, odnosno Botovu. Na ondašnjoj pješačkoj obali ili plaži posjetioci su se sunčali, a prostor za djecu i neplivače bio je ograđen drvenom ogradom. Gostionicu sa kuglanom vodio je gostioničar Bartolin, koji je ujedno iznajmljivao drvene kabine i drvene čamce. Nekoliko imućnijih Koprivničanaca, trgovaca, advokata, liječnika i posjednika, imali su vlastite drvene kabine izgrađene na vodi poput sojenica, a posjedovali su i svoje čamce i sandoline. Ribiči su zauzimali sav slobodan prostor na obje strane jezera osim označene pješčane plaže koja je bila rezervirana isključivo za kupače.«¹

Dakle tih je godina osim što su građani Koprivnice i bliže okolice dolazili na kupanje, rekreaciju i zabavu te time pokazali da im Šoderica postaje omiljeno mjesto za odmor postojala određena turistička infrastruktura i ponuda. Postojala je gostiona sa kuglanom, mogli su se iznajmljivati čamci a izgrađene su i prve drvene vikendice. Začeci određenog planiranja turističkih sadržaja u prostoru vidljivi su određivanjem zona za ribiče i kupače. S pravom se te godine mogu smatrati godinama početaka turizma na Šoderici.

Šezdesetih godina počinje turističko oživljavanje jezera prije svega izgradnjom vikendica kao i odmarališta različitih firmi te ugostiteljskih objekata. Organiziraju se i mnogobrojne priredbe za posjetitelje te je slijedećih dvadesetak godina Šoderica izrazito popularna turistička destinacija koju ljetnim vikendima posjećuju desetine tisuća ljudi. Uz određena nezadovoljstva stanjem komunalne uređenosti i ponudom to je najpopularnije turističko mjesto u Podravini ne samo za stanovnike iz bliže okolice i Koprivnice nego i okolnih gradova poput Bjelovara i Križevaca.

Unatoč brojnoj posjeti i za ono vrijeme relativno kvalitetnim sadržajima postoji i nezadovoljstvo stanjem na Šoderici i osjećaju se prvi znakovi stagnacije. Željko Krušelj piše da »Šoderica izgleda sve zapuštenije, a posebno u tome prednjači izgled plaža, gdje su svi tobogani i pontonska plaža u neispravnom stanju. Na plažama uopće ne postoje kabine za presvlačenje, a potrebno je i rušenje sportskog spremišta. Na Šoderici prema posljednjem brojenju ima 250 objekata, uglavnom u privatnom vlasništvu. Većina koprivničkih radnih organizacija ima tamo svoje domove za odmor i rekreaciju, a od važnijih ugostiteljskih objekata postoji motel i dva riblja restorana. Motel ne odgovara potrebama u sezoni, jer ima samo 23 kreveta, čemu se može pridodati još 20 kreveta u vikendicama, koji su također na usluzi gostima.«²

S današnje perspektive stanje ugostiteljstva i smještajne ponude u osamdesetim godinama je na visokoj razini jer trenutno nema takve ugostiteljske ponude, a ne postoje ni smještajni kapaciteti.

U tim godinama se investiralo, gradilo ali se i planirala budućnost. »U srpnju pušten je u promet riblji restoran »Skela« i uređena dječja plaža i igralište. Trenutno se vode pregovori oko »Izvorovog« preuzimanja drugog ribljeg restorana »Bijela lađa«, vlasništvo Poljoprivredne zadruge Gola. Taj restoran specijalizirao bi se za pečenje janjetine i prasetine. Na mjestu gdje je danas spremište sportskih rekvizita uredilo bi se 1981. godine kupalište i sagradio drugi restoran na vodi površine 200 m², ali za

¹ Milivoj KOVAČIĆ, »Koprivnički liječnik dr. Željko Selinger«, Podravski zbornik 1990.

² Željko KRUŠELJ, »Aktualni trenutak i perspektiva turizma u Koprivničkoj općini«, Podravski zbornik 1980.

razliku od »Skele« zatvorenog tipa tj. radio bi cijelu godinu. Posebna atrakcija tog objekta bila bi električna vodenica. Posluživali bi se isključivo domaći specijaliteti. U dugoročnoj je perspektivi (oko 1985.) gradnja hotela, čime bi Šoderica postala vrlo jakim turističkim središtem. Još 1970. godine napravljen je cjelovit urbanistički plan Šoderice, izrađen u Zagrebu, a odobren od Skupštine općine Koprivnica. Kada bi se u idućih dvadesetak godina izgradila većina ucrtanih objekata, nastalo bi veće turističko naselje. Od smještajnih kapaciteta tamo je predviđeno: turističko naselje, vikend izgradnja za iznajmljivanje, auto-kamp, kampferijalaca, domovi za lovce i ribolovce, odmarališta radnih organizacija i hotel »B« kategorije. Uz nabrojene restorane radio bi roštilj, slastičarna, vinski podrum i kiosci za piće i sladoled. Od pomoćnih djelatnosti izgradila bi se benzinska stanica s pranjem automobila, ambulanta, brijačnica, podstanica protupožarne zaštite, podstanica milicije i upravna zgrada s poštom. Zamišljeni su najsuvremeniji kupališni kapaciteti i uređaji, te posebna sunčališta, kao i sve vrste trgovačko-opskrbnih objekata. Od sporta i rekreacije ucrtano je nogometno, košarkaško, odbojkaško i tenis igralište, mini-golf, kuglana, američke kuglane, boćanje, stolni tenis i dječja igrališta. Predviđeni su i sportovi na vodi. Nalaze se tu još cestovni i željeznički prilazi, te kompletan parking prostor.«³

Upravo nevjerojatna je, gledano s današnje pozicije i u današnjem vremenu, ambicioznost planova turističkog razvoja Šoderice od prije četrdeset i pet godina. Bez obzira na današnji pogled na realnost tih planova činjenica je da su ondašnji turistički radnici, a i vlast Šodericu smatrali izuzetno perspektivnom u turističkom smislu. Događaji koji su slijedili osamdesetih i devedesetih godina utjecali su negativno na ostvarenje tih planova i oni su nerealizirani.

SADAŠNJE STANJE ŠODERICE KAO TURISTIČKE DESTINACIJE

Sadašnje stanje u turističkom pogledu posljedica je i ukupnog stanja u hrvatskom turizmu a posebno na kontinentu. Prema podacima Instituta za turizam, a i prema drugim relevantnim pokazateljima preko 95% turističkog prometa u hrvatskoj odvija se u sedam županija uz more, a od preostalih 5% veliki dio u gradu Zagrebu. Uz uvažavanje činjenice da će i dalje najveći dio prometa biti ostvarivan na Jadranu ipak se radio o golemom nesrazmjeru. Posljedica je to turističke politike koja ne skrbi o ravnomjernijem turističkom razvoju i iz godine u godinu, zbog ostvarivanja trenutno dobrih rezultata i potreba punjenja proračuna u tekućoj godini, se fokusira na područja gdje može očekivati brze rezultate. Primjerice i potpore koje se daju od strane Ministarstva turizma i Hrvatske turističke zajednice u najvećem dijelu završavaju u turistički najrazvijenijim krajevima bez obzira na proklamirane i u javnosti česte izjave o brizi za kontinent. Događa se nažalost da turističke atrakcije na kontinentu koje su jednako ili više vrijedne od onih na obali samo zbog svoje lokacije ne dobivaju ravnopravni tretman. Isto tako se ne vodi računa o tome da kontinentalni turizam u puno manjoj mjeri karakterizira sezonalnost te da je upravo njegov razvoj šansa da Hrvatska postane cjelogodišnja turistička destinacija. Nedostaje dugoročna strategija razvoja turizma na kontinentu kao i praksa koja bi vodila računa o sufinanciranju ili financiranju turističkih projekata na kontinentu. Ovakvim stavom i praksom se razlika između pojedinih turističkih područja još povećava te se u stvari radi o neravnomjernom razvoju. Pojedini uspješni primjeri turističkih projekata na kontinentu kao i financijske potpore koje su dobili samo su iznimke koje potvrđuju pravilo.

Koprivničko-križevačka županija nastoji, u okviru skromnih financijskih sredstava, poticati turistički razvoj u županiji uvažavajući razliku u turističkoj atraktivnosti pojedinih lokaliteta ili događanja, ali i vodeći računa o ravnomjernom turističkom razvoju županije. Pri tome se uz ostalo vodi i Strateškim marketinškim planom turizma Koprivničko-križevačke županije koji je izradio Institut za turizam a koji vrednuje Šodericu kao izuzetno važan turistički resurs. Uz potpore koje Županije direktno daje najveći dio turističke aktivnosti provodi se putem Turističke zajednice županije. Uz promociju, kao glavni zadatak, županijska turistička zajednica stvara i vlastite turističke proizvode te pomaže, organizacijski i financijske projekte u suradnji s lokalnim turističkim zajednicama, jedinicama lokalne samouprave, udrugama i drugima subjektima.

³ Željko KRUSSELJ, »Aktualni trenutak i perspektiva turizma u Koprivničkoj općini«, Podravski zbornik 1980.

Općina Legrad, na čijem je području turistički dio jezera odnosno priobalja, nema razvijeno gospodarstvo, mali je broj zaposlenih i kao posljedicu toga ima i mali proračun. Negativna okolnost za razvoj turizma u Legradu je i činjenica da već godinama ne djeluje općinska turistička zajednica preko koje bi se trebale odvijati turističke aktivnosti. Proračunom za 2015. godinu predviđeni su prihodi od oko 8 000 000 kuna i iz tih sredstava je potrebno podmiriti sve potrebe općine. Prostornim i provedbenim planom, koji će se uskoro mijenjati u skladu s aktualnom situacijom, ali zbog mogućnosti razvoja u budućnosti je obuhvaćeno i područje Šoderice tako da su regulirana područja budućih aktivnosti i zahvata u prostoru.

Šoderica je i danas omiljeno mjesto za izletnički turizam, odmor i rekreaciju iako je broj posjetitelja daleko od onih »zlatnih« sedamdesetih i osamdesetih godina. Nakon tridesetak godina nikakvog ili vrlo malog ulaganja u protekle dvije godina ulaže se u komunalno uređenje i infrastrukturu kao i na turističke sadržaje i atrakcije.

KOMUNALNA INFRASTRUKTURA I UREĐENOST

Jezero je dostupno iz svih pravaca asfaltiranom cestom, a neasfaltirane ceste na samom priobalju se redovno održavaju.

Na Šoderici postoji vodovodna mreža i građevinski objekti su uglavnom priključeni na javnu vodoopskrbnu mrežu. Kanalizacijska mreža ne postoji i objekti imaju vlastite septičke ili upojne jame. Pripremne radnje za izgradnju kanalizacije su u toku tako da će se u potpunosti riješiti problem mogućeg curenje fekalija i drugog sadržaja u zemlju čime se znatno pridonosi zagađenju jezera sa svim dodatnim popratnim negativnim učincima.

Kontrola kvalitete vode koja se redovno provodi pokazuje da je voda dobre kvalitete za kupanje međutim nedostaci u odvodnji će se morati brzo otklanjati kako se zbog povećanog broja posjetitelja, kupaca i vikendaša ne bi dogodilo da se voda zagađi s ozbiljnim posljedicama za ukupnu turističku djelatnost na Šoderici.

Električna mreža je sprovedena cijelim vikend naseljem no problem predstavlja nizak napon što predstavlja poteškoće pri organizaciji različitih priredbi i događanja pa se događaju problemi s opskrbom struje pri većem opterećenju električne mreže.

Okoliš se redovno održava, košnja i odvoz smeća su redoviti, a postavljene su i kante za smeće te kemijski WC-i.

Sanitarni čvor koji se nalazi u kampu je već godinama izvan upotrebe.

TURISTIČKA INFRASTRUKTURA I PONUDA

Turistička infrastruktura i ponuda su na Šoderici na niskoj razini. Na cijelom području radi samo jedan ugostiteljski objekt koji nudi usluge pića i on je otvoren cijelu godinu, a tijekom ljeta su otvorena i dva objekta na plaži dok restorana na Šoderici nema. Turist može za vrijeme ljetne sezone zadovoljiti svoje potrebe za pićem međutim problem je nedostatak restorana i odgovarajuće ponude u hrani. Povremene usluge brze prehrane ne mogu kvalitetom i ponudom nadomjestiti nedostatak restorana.

Nema ni jednog smještajnog objekta bilo koje vrste te se ne nudi ni jedan ležaj na komercijalnoj razini. Noćenja koja se odvijaju na Šoderici su uglavnom ona koja ostvaruju vlasnici i njihovi gosti, međutim registriranih objekata i noćenja nema. Kamp je već desetljećima izvan funkcije. Zbog neriješenih vlasničkih odnosa vodi se i sudski spor, tako da ne postoji mogućnost legalnog i organiziranog kampiranja.

Ove je godine otvorena trgovina - kiosk, koja svojim asortimanom omogućuje posjetiteljima kupnju osnovnih namirnica. ali i onih koje posjetitelji i kupaci najviše traže, od sokova, sladoleda pa do različitih sitnica koje im preko dana mogu zatrebati.

Poseban problem su objekti za odmor koja su poduzeća izgradila posljednjih desetljeća, a koji su danas izvan funkcije, a neki od njih su u priličnoj mjeri devastirani. Ti objekti vizualno nagrđuju prostor, a zbog devastacije su i sigurnosni problem.

Plaža na Lazinama je uređena u dužini od 190 metara i površini od 6 000 m². Navezen je šljunak, postavljeni su koševi za smeće i plutače u vodi, kabine za presvlačenje, klupe za odmor i osmatračnica za spasioca. U uređenje plaže je uloženo 374 000 kuna od čega je Hrvatska turistička zajednica uložila 150 000 kuna. Nedostaju tuševi kako bi bila potpuno uređena. Na pojedinim dijelovima obale također su pošljunčavanjem napravljene manje plaže. Napravljeno je i nekoliko igrališta za odbojku na pijesku. Izgrađen je suvremeni fitness park, sufinanciran od strane Hrvatske turističke zajednice sa 50 000 kuna, tako da se posjetitelji mogu rekreirati i vježbati na otvorenom prostoru, neposredno uz jezero, a iduće godine općina planira napraviti mini golf igralište i šetnicu uz obalu. U ograničenom opsegu provedeno je odmuljivanje i produbljivanje jezera. Privatnom inicijativom odnosno ulaganjem napravljen je adrenalinski park za one sa više avanturističkog duha.

Općina Legrad je 2013. godine počela intenzivnu suradnju s Koprivničko-križevačkom županijom i Turističkom zajednicom Koprivničko-križevačke županije. U jesen te godine održan je, na inicijativu Županije, prvi sastanak kako bi se utvrdile potrebe i dogovorile aktivnosti na Šoderici. Suradnja se odvijala u 2014. i 2015. godini s time da je Županija sufinancirala različite radove vezane uz uređenje, a Turistička zajednica je osmišljavala, financirala ili sufinancirala različite programe koji su se odvijali te je promovirala svojim promotivnim kanalima sva događanja na Šoderici.

Cilj je te suradnje, osim uređenja i poboljšanja turističke infrastrukture, stvaranje zanimljivih i atraktivnih sadržaja koji će privlačiti veliki broj gostiju. Takvih sadržaja koji će ne samo privlačiti posjetitelje nego ih motivirati na duži, višednevni boravak. U osmišljavanje i realizaciju tih sadržaja uključile su se i druge institucije, organizacije, klubovi i pojedinci.

Godine 2015. a Šoderici je održano desetak priredbi, manifestacija i drugih događanja:

- 6. Open Air festival elektronske glazbe, organizator Aquaterra Lake Resort
- Roštiljada – Aquaterra Lake Resort
- 18. Roosters Moto Meeting, organizator Moto klub Roosters Koprivnica
- Beer Throne Challenge, organizator Aquaterra Lake Resort
- Festival SHOWDERICA, organizator Udruga športske rekreacije podravskih studenata
- Digital detox week, organizator Aquaterra Lake Resort
- Podravski casting country cup u ribolovu, u organizator Športsko ribolovni savez KKŽ
- Ljeto na Šoderici – kazališne predstave u izvedbi Kerekesh teatra, organizator Udruga mladih Grada Koprivnice uz potporu Općine Legrad

- Belupo triatlon, organizator Sportske udruga za osobe s intelektualnim poteškoćama Veliko srce
- Country vikend, organizatori TZ Koprivničko-križevačke županije i Bilogorski renderi

Country vikend je originalna manifestacija, jedinstvena u Hrvatskoj i u bližem okruženju, koja ima za cilj privući što veći broj posjetitelja na tu priredbu, upotpuniti ukupni program događanja na Šoderici, ali i promovirati konjički sport i konjičke turističke staze u našoj županiji. U sklopu manifestacije održana je kino predstava na otvorenom, prva nakon nekoliko desetljeća na Šoderici. Dolazak mnogobrojnih posjetitelja pokazuje da originalnost i atraktivnost sadržaja uz promociju daju rezultate.

Sve ove priredbe su imale dobar ili odličan posjet pri čemu su vremenske prilike imale naravno značajan utjecaj. Ove su godine, nakon nekoliko desetljeća, plaže bile prepune kupača, tražilo se mjesto za parkiranje, a postojeći ugostiteljski objekti puni gostiju.

SWOT ANALIZA

SWOT analiza uz nedostatke koje ima kao strategijski instrument daje određene kvalitetne podatke za izradu strategije i vizije turističkog razvoja Šoderice.

Snage

- relativna čistoća vode i okoliša
- lokacija jezera
- dobra cestovna i željeznička povezanost
- izletnička tradicija
- emotivna povezanost

- pozitivan interes vodstva općine Legrad
- pozitivan interes Koprivničko-križevačke županije i TZ županije
- prepoznavanje važnosti povezivanja različitih subjekata u razvoju turizma
- postupak donošenja planskih dokumenata
- pojačani interes investitora za ulaganja
- interes vikendaša za razvoj poboljšanje infrastrukture i turistički razvoj

Slabosti

- nedostatak financijskih sredstava
- ograničeni kadrovski resursi
- nedostatak planske dokumentacije
- nedovoljna komunalna i turistička infrastruktura
- nepostojanje općinske turističke zajednice
- nedostatak suradnje između općina na čijem je području jezero
- proces zamuljivanja jezera
- nedovoljna uređenost naselja

Prilike

- mogućnost financiranja iz međunarodnih fondova
- trend povećanog turističkog prometa u hrvatskoj i svijetu
- promjene u potrebama i zahtjevima turista koje jačaju poziciju jezera na turističkom tržištu
- povezivanje turističke ponude s onom u okruženju u zajedničke turističke proizvode
- pozitivan interes Koprivničko-križevačke županije i Turističke zajednice županije
- jačanje poduzetničke klime
- pojačani interes stručne i šire javnosti

Prijetnje

- nedostatak financijskih sredstava općine za potrebne infrastrukturne zahvate
- smanjena mogućnost financijskih potpora od strane županije i Turističke zajednice županije
- turistička politika u hrvatskoj koja bi zanemarivala kontinentalni turizam
- slab interes poduzetnika i investitora
- nemogućnost adekvatnog odmuljivanja jezera
- nedostatak stručnih kadrova

Svi elementi SWOT-a, kojih uz nabrojane svakako još ima su promjenljivi, treba ih uzeti kao varijable i promatrati dinamički te primjenjivati odgovarajuće postupke kako bi se optimizirali rezultati. Maksimalno iskorištavanje unutarnjih snaga i otklanjanje slabosti je ono što se mora raditi u budućem vremenu. Na vanjske okolnosti ne može se utjecati ali se trebaju iskorištavati prilike te otklanjati i minimizirati utjecaj prijetnji.

USPOREDBA ŠODERICE SA SLIČNIM DESTINACIJAMA

Pojedini pokušaji da se od jezera u kontinentalnoj hrvatskoj načine atraktivne turističke destinacije uglavnom nisu donijeli zadovoljavajuće rezultate. Često se vizija razvoja svodi na to da bi ta jezera trebala uređenjem i ponudom biti na razini uređenih jezera u Austriji ili Sloveniji iako je to preslikavanje modela neuspješno iz niza razloga, od financijskih do organizacijskih, a pri tome se ne uzima u obzir da su ta jezera svojim postankom, vrstom i okruženjem neusporediva s jezerima panonske hrvatske.

Komparacija sa sličnim destinacijama dati će nam uvid u turističku infrastrukturu i ponudu na kontinentalnim jezerima s kojima je usporedba moguća. Teško je naći potpuno kompatibilne destinacije u bližem okruženju jer se one razlikuju na različite načine od Šoderice, od načina nastanka turističke destinacije do lokacije ili okruženja koje kod nekih čine velike gradske aglomeracije pa do načina

upravljanja destinacijom i financijske snage. Međutim temeljem zajedničkih karakteristika, a uzimanjem u obzir razlika, moguća je usporedba i donošenje određenih zaključaka.

Treba dakako te primjere uzeti kao case study, analizirati svaki pojedini slučaj, identificirati sličnosti i razlike i realno primjenjiva rješenja. Moguće je naći primjere jezera koja su slični po nastanku ili položaju sa Šodericom, a na kojima se pokušava razvijati turistička djelatnost, ali s mnogim problemima i na kojima je stanje jednako ili lošije nego na Šoderici. Komparacijom s njima ne mogu se dobiti zaključci koji bi bili od koristi za budući razvoj Šoderice. Treba se uspoređivati s najboljima (benchmarking) i nastojati im se približiti.

JARUN

Rekreacijsko športski centar Jarun u Zagrebu uređen je za potrebe Univerzijade 1987. godine. Jarunom upravlja, kao s drugih osam objekata u Zagrebu, Ustanova Upravljanje sportskim objektima. Nalazi se u zapadnom dijelu grada, a prostire se na 240 hektara od čega je oko 70 hektara vodena površina. Jarun je proglašen kupalištem, uređeno je pet šljunčanih plaža ukupne dužine od oko 2500 metara, a cijeli prostor rekreacijsko-športskog centra povezan je pješačkim i biciklističkim stazama. Na Jarunu su izgrađeni i uređeni mnogobrojni sportski tereni. Na samom jezeru treniraju i natječu se sportski klubovi, ali i rekreiraju veslači, kajakaši, kanuisti i jedriličari, ali i ribolovci jer je jezero bogato ribom. Uz jezero je izgrađeno nekoliko igrališta za nogomet, košarku, odbojku, rukomet na pijesku, boćanje, badminton, mini golf, viseće kuglane, skate park, stolni tenis, vrtni šah, bazen za neplivače, trim staze i skate-park. Za rekreativne aktivnosti uređena je pješačko-biciklističko-rolerska staza u dužini od 5.500 m. Izgrađeno je 20 sjenica i pripadajućim betonskim roštiljima, sanitarni čvorovi (prilagođeni i za osobe s invaliditetom) i tuševi na plažama. Uz jezero se nalazi i nekoliko u gostiteljskih objekata i noćnih klubova. Tijekom godine, a naročito u ljetnom periodu, održavaju se mnogobrojne glazbene i druge priredbe i različite manifestacije. U ljetnoj sezoni na plažama dežura spasilačka služba i liječnička služba, a cijelu godinu zaštitarska služba. Na jednoj plaži je postavljena rampa koja omogućuje prilaz vodi i kupanje invalidnim osobama u kolicima.⁴

Jarun i Šoderica se u mnogo toga razlikuju i na prvi pogled su neusporedivi ipak se mogu povući neke paralele. Jarun je uređen u najvećoj mjeri za potrebe Univerzijade i uređenje je financirano ogromnim sredstvima iz mnogobrojnih fondova. Za održavanje, izgradnju nove infrastrukture i sadržaje potrebna su velika sredstva koja grad Zagreb svojom financijskom snagom može osigurati. Jedna od bitnih karakteristika je i lokacija Jaruna koji se nalazi u samoj gradskoj aglomeraciji od blizu milijun stanovnika. Brojnost stanovnika grada osigurava veliki broj dnevnih posjetitelja koji u hrvatskim okvirima imaju nadprosječni standard. Međutim ono što se može usporediti je turistička infrastruktura i sadržaji koji se nude posjetiteljima što može biti temelj za usporedbu i nešto čemu treba težiti, naravno u puno manjem opsegu. Vidljivo je dakle da je temelj komunalna uređenost, zatim turistička infrastruktura, od plaža do ugostiteljskih objekata te mnogobrojni zabavni i sportsko-rekreativni sadržaji.

BUNDEK

Športsko rekreacijski centar Bundek nalazi se uz obalu Save u Novom Zagrebu, čine ga Veliko i Malo jezero a prostire se na površini od 545 000 m² od čega 50 000 m² otpada na vodene površine. Njime, kao i Jarunom upravlja Ustanova Upravljanje sportskim objektima.

Prostor Bundeka omogućuje različite vrste odmora i rekreacije, boravka u prirodi i ribolov. Na Velikom jezeru uređena je obala s plažom, a ulaz u jezero prilagođen je osobama s invaliditetom izgrađenom rampom koja omogućuje pristup s invalidskim kolicima. Na Malom jezeru nisu izvođeni nikakvi građevinski i infrastrukturni zahvati pa je stanište velikog broja biljnih i životinjskih vrsta. Područje oko jezera uređeno je kao zabavno-rekreativni park s uređenom biciklističko – rolerskom i pješačkom stazom, terenima za odbojku i rukomet na pijesku, te tri dječja igrališta od kojih je jedno namijenjeno djeci s posebnim potrebama.

⁴ www.sportskiobjekti.hr

»**Staza zdravlja**« je postavljena uz glavno jezero. Namijenjena je za hodanje, nordijsko hodanje i trčanje i dostupna je cijele godine.

Tijekom ljeta na prostoru parka održavaju se mnogobrojna zabavna, sportska i rekreacijska događanja, a kulturne manifestacije se održavaju na pozornici na vodi sa gledalištem za oko 2500 gledatelja. Na prostoru parka postoje 2 ugostiteljska objekta. Tijekom cijele godine za sigurnost posjetitelja Športsko rekreacijskog centra Bundek brine se zaštitarska služba, a ljeti dežuraju spasilačka i liječnička služba.⁵

Lokacija Bundeka i njegovo okruženje je ono što se ne može usporediti s lokacijom i okruženjem Šoderice. Bundek karakterizira, u tome se treba uspoređivati i tome težiti, u prvom redu uređena komunalna i turistička infrastruktura, orijentacija na rekreaciju te kulturna i druga događanja. Posebnost je da je uz brigu za invalide izgrađeno i igralište za djecu s poteškoćama u razvoju. Kao i kod Jaruna velika se pozornost pridaje sigurnosti posjetitelja.

JEZERO GYÉKENYÉS

Ovo jezero u susjednoj Mađarskoj, blizu druge obale Drave, samo je nekoliko kilometara udaljeno od Šoderice. Nastalo je na isti način, iskopavanjem mineralnih sirovina prije stotinjak godina, površine je od oko 340 hektara i u biti se sastoji od devet jezera od kojih najveće ima 220 hektara.

Na jezeru je moguće iznajmljivanje čamaca, opreme za ronjenje, organizirano ronjenje u grupama ili pohađanje tečaja ronjenja a pošto je voda jako čista i bistra na njemu se organiziraju mnoga ronilačka nacionalna i međunarodna natjecanja.

Izuzetna se briga vodi o ribljem fondu, tako da je jezero jako bogato ribom te je uz dobru organizaciju ribolova izuzetno popularno među ribičima koji dolaze na ribolov i iz okolnih zemalja.⁶

Uz obalu je smješteno veliko vikend naselje. Uređene su plaže, a gostima su na raspolaganju različiti sadržaji, rekviziti i igrališta. Turistima se nudi usluga prehrane i noćenja u desetak restorana i smještajnih objekata, od kojih su četiri motela te u drvenim bungalovima, sa nekoliko desetaka postelja za iznajmljivanje. Boraviti i noćiti se može i u uređenom kampu. Zabavni program uz glazbu organizira se u restoranima. Na obali su i trgovine s osnovnim potrebštinama za goste. Gostima se organizira i lov u okolnim područjima.⁷

Jezero Gyekenyes je nastankom, položajem, okruženjem i drugim karakteristikama najbližije Šoderici. Na jezeru je vikend naselje, a eksploatacija šljunka se i dalje odvija. Naglasak ponude je na ribolovu, kupanju, gastronomiji, zabavi i rekreaciji. Posebno je atraktivna mogućnost ronjenja kao i pohađanje ronilačkog tečaja. Važno je i povezivanje ponude na jezeru s drugim sadržajima, primjerice lovom u bližoj okolini. Raznovrsnost ponude koja nije vezana isključivo uz ljetnu sezonu omogućuje gotovo cjelogodišnju turističku djelatnost. Treba svakako uzeti u obzir pri usporedbi da je upravljanje ovakvim resursima i područjima kao i financiranje turističkih projekata u Mađarskoj drugačije nego u Hrvatskoj.

No, što se tiče turističke infrastrukture i sadržaja jezero u Gyekenyesu je svakako referentno za usporedbu.

Bez obzira na razlike među navedenim primjerima postoje i značajne zajedničke karakteristike. To su dobra komunalna i turistička infrastruktura, briga o kvaliteti vode i o okolišu, mnogobrojne mogućnosti za sport, rekreaciju i zabavu, dobra gastronomska ponuda. Tu spada i briga za sigurnost posjetitelja. Sve se više vodi briga o invalidnim osobama i djeci s poteškoćama u razvoju

AKTUALNI TURISTIČKI TRENDVI

Turistička industrija je jedna od najbrže rastućih u svijetu. Uz sve veći broj turista sve je mnogobrojnija i raznovrsnija ponuda na turističkom tržištu, sve je veća konkurencija. Mijenjaju se i obilježja,

⁵ www.sportskiobjekti.hr

⁶ www.gyekenyesihorgaszat.hu

⁷ www.cometohungary.com

navike, očekivanja i ponašanje turista. Iako je i dalje osnovni motiv dolaska, prije svega kod gostiju koji dolaze na ljetovanja na more pasivni odmor, sve značajnije mjesto zauzimaju drugi motivi. Opći je trend odlazak na putovanja nekoliko puta godišnje sa kraćim boravcima na destinaciji. Turisti su sve obrazovaniji, zahtjevniji i probirljiviji. Ne žele biti puki promatrači u destinaciji nego se saživjeti s okolinom, upoznati domaćine. Žele upoznati običaje, način života, povijest, uživati u gastronomskoj ponudi destinacije. Žele doživljaj i pozitivne emocije. Turistički proizvod je sve više emotivnog, a ne materijalnog karaktera. Ekspanzijom niskotarifnih avio-prijevoznika puno su dostupnija daleka odredišta po nekad nezamislivo niskim cijenama. Informacije se prikupljaju internetom, a zadovoljstvo ili nezadovoljstvo turista se širi društvenim mrežama u realnom vremenu.

U Hrvatskoj stavove i potrošnju turista od 1987. godine kontinuirano istražuje Institut za turizam u Zagrebu. Istraživanje se provodi u sedam primorskih županija (nema dakle kontinenta), no s obzirom na nepostojanje podataka za cijelu hrvatsku, a i neke zajedničke karakteristike posjetitelja rezultati istraživanja daju dobar uvid u neke trendove. U 2014. godini pasivni odmor i opuštanje primarni je motiv dolaska koji privlači tri četvrtine gostiju. Slijedi motiv zabave (43%), nova iskustva i doživljaji (30%), gastronomija (26%) i upoznavanje prirodnih ljepota (20%).

Usporedba 2014. godine sa 2010. godinom pokazuje da je u te četiri godine rast dolazaka motiviran gastronomijom porastao s 22% na 26% a novim iskustvima i doživljajima s 25% na 30%. Porast korištenja interneta je s 27% na 30%. Nastavlja se i trend povećavanja udjela kraćih dolazaka (od 4 do 7 noćenja).⁸

Ove kao i druge pokazatelje će trebati ugraditi u projekcije razvoja turističke djelatnosti na Šoderici. Promjene koje se događaju i koje će se događati ići će na ruku samo onima koji će se za te promjene i trendove svojom turističkom ponudom znati pripremiti i prilagoditi.

ZAKLJUČAK

Jezero Šoderica i njegova turistička perspektiva u stalnom je fokusu stručne i opće javnosti. Ono u čemu će se svi složiti je ocjena sadašnjeg stanja, ali oko projekcije budućnosti postoje velike razlike. Dok šira javnost pristupa problemu u velikoj mjeri s emocionalne pozicije stručnjaci su u mnogobrojnim radovima analizirali današnje stanje, predlagali najvažnije zadatke i zahvate i davali svoju viziju budućnosti Šoderice. Primjerice dr. Radovan Kranjčev u 12 točaka, od kojih izdvajam tri, predlaže :

»1. Kao prioritetan zadatak što prije donijeti domišljen plan prostornog uređenja kompleksa Šoderice kojim će se objediniti svi aspekti djelatnosti i projektirati budući razvoj.

2. Prvenstveno voditi brigu o kvaliteti vode poduzimajući sve raspoložive mjere u tom pogledu.

3. Što prije na Šoderici riješiti problem opskrbe pitkom vodom i izgraditi odgovarajući kanalizacijski sistem kojim bi se riješila odvodnja svih voda s izgrađenog turističkog naselja.«

Bez obzira na protok vremena ovi prijedlozi su aktualni i danas s posebnim naglaskom na važnost prostornog uređenja, brigu o kvaliteti vode kao jednoj od najznačajnijih sastavnica turističke ponude i komunalnu infrastrukturu.«⁹

Prije svega je važno turistički razvoj i turističku perspektivu Šoderice sagledavati na temelju realnih činjenica. Treba uzeti u obzir sadašnje stanje, snage i slabosti kao i sagledavati prilike i prijetnje iz okruženja. Predvidjet budućnost temeljem trendova u društvu, a posebno trendova u turizmu.

Sadašnje stanje, bez obzira na nedostatke koji realno postoje na Šoderici daju dobar temelj budućem razvoju. Relativna nerazvijenost, uz svoje loše posljedice rezultirala je povoljnim efektom očuvanja prostora te on u najvećoj mjeri nije devastiran nepovratno kao primjerice na prilično brojnim mjestima u turistički razvijenim destinacijama.

⁸ TOMAS Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj, Institut za turizam, Zagreb, 2015.

⁹ Radovan KRANJČEV, Šoderica kao industrijsko-turistički kompleks koprivničke podravine, Podravski zbornik, 1992. Br 18

Iskorištavanje snaga i mogućnosti te otklanjanje slabosti i preveniranje prijetnji uz jasnu viziju i strategiju turističkog razvoja Šoderice rezultirati će povoljnim efektima i osigurati turističku perspektivu Šoderice. Donošenje planskih dokumenata, daljnja izgradnja infrastrukture, osiguranje financijskih i ljudskih resursa, uključivanje drugih subjekata i druge aktivnosti omogućiti će stvaranje kvalitetnih temelja za razvoj. Naročito je važno da lokalna samouprava potiče olakšicama privatne investitore jer bez novih investicija nema novog razvoja. Jedan od bitnih preduvjeta uspješne turističke perspektive je povezivanje turističke ponude i proizvoda u užem i širem okruženju u kojem bi Šoderica imala važnu ulogu. Potrebno je neprestano kreirati nova događanja zabavnog, kulturnog, sportskog i rekreativnog sadržaja kako bi motiv za dolazak bila atraktivnost sadržaja. Atraktivnost sadržaja je ono po čemu bi se Šoderica trebala razlikovati od drugih destinacija sličnog tipa i u percepciji turista imati posebno mjesto.

Perspektivu Šoderica ima u stvaranju turističke destinacije koja se u pozitivnom smislu razlikuje od drugih po razini uređenosti turističke infrastrukture, a brojnim i kvalitetnim sadržajima i atrakcijama privući turista, u obilju druge ponude, baš na Šodericu.

OBJAVLJENI IZVORI I LITERATURA

1. Milivoj KOVAČIĆ, "Koprivnički liječnik dr. Željko Selinger", Podravski zbornik 1990.
2. Željko KRUŠELJ, "Aktualni trenutak i perspektiva turizma u Koprivničkoj općini", Podravski zbornik 1980.
3. TOMAS Stavovi i potrošnja turista u hrvatskoj, Institut za turizam, Zagreb, 2015.
4. Strateški marketinški plan turizma Koprivničko-križevačke županije, Institut za turizma, Zagreb, 1997.
5. Prirodna resursna osnova i razvoj turizma u Regionalnom parku Mura – Drava u Koprivničko – križevačkoj županiji, Institut za turizam, Zagreb, 2010.
6. Radovan KRANJČEV, Šoderica kao industrijsko – turistički kompleks koprivničke podravine, Podravski zbornik, 1992. br. 18
7. www.opcinalegrad.hr
8. www.koprivnica.hr
9. www.sportskiobjekti.hr
10. www.cometohungary.com
11. www.gyekenyesihorgaszat.hu
12. www.gyekenyeszallas.hu
13. www.hotelbeam.com

SUMMARY

The aim of this paper is to explore the possibilities of Lake Šoderica tourism development, its prerequisites and the foundations needed for Šoderica to become a modern and attractive tourist destination. The paper is based on the history of Šoderica tourism development, analysis of the existing tourist resources and analysis of trends in the environment, including changes in habits, needs, requirements and characteristics of a modern tourist. The author analyzes and compares Šoderica with similar tourist destinations, which happen to be the examples of best practices. The analysis of strengths and weaknesses, opportunities and threats, provides a realistic basis for defining a development strategy. Tourist perspective is observed and evaluated based on the current state of tourism infrastructure and the overall tourist resources on Šoderica, the characteristics of continental tourism in Croatia, tourism trends at home and abroad as well as the objective possibilities for development. It is the basis for obtaining a clear and specific strategy for the development of Lake Šoderica that will give its real tourism perspective.